

Selvitys asiakkaiden tuen tarpeista

23.6.2014

Pakkanen Sanna
Poutiainen Nina

Diakonia-ammattikorkeakoulu, DIAK ITÄ, Pieksämäki

toimittanut:
Immonen Piia
Niemi Riitta
Rautpalo Johanna

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Selvityksen toteutus	4
3. Nuorten tulokset	4
3.1. Nuorten tuen tarpeet	4
3.2. Nuorten kokemukset hyvästä tuesta ja tulevaisuudessa huolestuttavat asiat	6
4. Aikuisten tulokset	8
4.1. Aikuisten tuen tarpeet	8
4.2. Aikuisten kokemukset hyvästä tuesta ja tulevaisuudessa huolestuttavat asiat	9
5. Yli 65-vuotiaiden tulokset	10
6. Vanhempien tulokset	12
7. Yhteenveto	14
LIITTEET	16

1. Johdanto

Kehittämiskeskus Tyynelän hallinnoimien PELITUKI -hankkeen ja VOIMAKAS – projektin yhteistyöverkostoissa on keskusteltu siitä, millainen nuorten käyttäytyminen on huolestuttavaa, milloin siihen pitäisi puuttua, millaista on hyvä nuorten tukeminen ja jääkö nuoren huolestuttavaan tilanteeseen puuttuminen liian myöhäiseen vaiheeseen. Keskusteluja on käyty myös vanhempien roolista nuoren kasvun ja kehityksen tukijana sekä siitä, kuinka ammattilaisverkostojen työntekijät voisivat parhaiten tukea vanhempia tukemaan nuoriaan.

PELITUKI – hankkeen (2012–2015) päämääränä on lisätä lasten ja nuorten ongelmalliseen pelaamiseen tarvittavan tuen ja avun laatua ja saatavuutta sekä löytää kulttuurinen näkökulma nuorten ongelmalliseen pelaamiseen. Hankkeen päätavoitteena on kehittää yhdessä lasten, heidän läheistensä sekä nuoria kohtaavien ammattilaisten kanssa keinoja riskipelaamisen tunnistamiseen, pelihaittojen ehkäisyyn ja ongelmalliseen pelaamiseen puuttumiseen.

VOIMAKAS – projektin (2012–2015) tavoitteena on yhdessä projektipaikkakuntien nuorten ja työntekijöiden kanssa kehittää mielenterveys- ja päihdehaittoja kokevien 15 – 25 -vuotiaiden nuorten kanssa tehtävää työtä voimavarakeskeiseen ja asiakaslähtöiseen suuntaan. Projektin keskiössä on nuoren oma näkemys muutostarpeestaan ja siihen liittyvistä muutosta tukevista asioista. Projektin toimintamuotoina ovat verkostoyhteistyö, nuoren arkeen jalkautuva asiakasyhteistyö ja erilaiset nuorille suunnatut ryhmätoiminnot. Projekti toimii Savonlinnassa, Varkaudessa, Juvalla, Joroisissa ja Rantasalmella.

Voimakas-projektin työntekijät ovat projektin toiminnan aikana huomanneet, että suurimmalla osalla asiakasyhteistyöhön ohjautuvista nuorista, päihde- ja mielenterveyshaitat ovat jo pitkälle kehittyneitä ja vaikuttavat laajasti nuoren koko elämään. Tätä on viety tiedoksi myös projektin kaksi kertaa vuodessa kokoontuvalle johtoryhmälle, jonka toiveena oli selvityksen tekeminen siitä, milloin nuoren käytöksestä pitää huolestua ja miten siihen tulisi puuttua, jotta jatkossa osattaisiin ennaltaehkäistä nuorten päihde- ja mielenterveyshaittojen syvenemisen. Lisäksi haluttiin nostaa esiin nuorten ääntä ja mielipiteitä siitä, milloin ja millaista apua ja tukea nuoret kaipaavat ja mikä estää nuoria tarttumasta tarjottuun apuun. Selvitystä päätettiin nuorten lisäksi laajentaa koskemaan muitakin ikäryhmiä, jotta selvitys olisi myös Kehittämiskeskus Tyynelän hyödynnettävissä. Lisäksi mukaan selvitykseen otettiin vanhemmat läheisnäkökulman sekä vanhempien tuen tarpeiden esiin nostamiseksi

2. Selvityksen toteutus

Selvitys tehtiin eri-ikäisille ihmisille, jotka jaettiin kolmeen eri ikäluokkaan, 16–28 –vuotiaat nuoret, 29–64-vuotiaat aikuiset sekä yli 65-vuotiaat. Vastajilta kysyttiin, millaisiin asioihin he kaipaavat lisää tukea tai olisivat kaivanneet jossain elämänsä vaiheessa, millaisia kokemuksia heillä on hyvästä tuesta sekä millaiset asiat heitä huolestuttavat nyt tai tulevaisuudessa.

Kysely tehtiin päihde- ja mielenterveystyön asiakkaiden lisäksi myös sellaisille nuorille, joilla erityistä huolta ei ole vielä havaittu sekä vanhemmille läheisnäkökulman kartoittamiseksi. Kysely tehtiin Varkaudessa, Rantasalmella, Joroisissa ja Juvalla seuraavanlaisesti:

- Juva, Joroinen, Rantasalmi, Varkaus: Nuorten ryhmissä 16–28-vuotiaille nuorille
- Varkaus: Mielituvassa, päiväkeskus Kalevassa, Elämänvalmennuskeskuksessa, aikuisväestölle
- Ikäihmisille seurakunnan ikäihmisten kerhossa ja Hyvinvointikeskus Ankkurissa Varkaudessa
- Varkauden kaupungintalolla sivistysjohtajan ja vanhempainyhdistysten tapaamisessa

Kyselyt toteutettiin toiminnallisten menetelmien avulla, haastatteluina sekä kirjallisella kyselylomakkeella. Yksi vastaaja voi valita vain yhden tavan vastata kyselyyn. Vastauksia saatiin yhteensä 94 kappaletta. Näistä 54 oli nuorilta, 18 aikuisilta, 10 yli 65-vuotiailta ja 12 vanhemmilta saatuja vastauksia. Kyselyn toteuttivat Voimakas-projektissa ja Pelituki – hankkeessa työssäoppimisjaksolla olleet kaksi sosionomi-opiskelijaa, Sanna Pakkanen ja Nina Poutiainen Diakonia-ammattikorkeakoulusta Pieksämäen yksiköstä.

3. Nuorten tulokset

3.1. Nuorten tuen tarpeet

Nuorten, 16–28-vuotiaiden, kysely toteutettiin kirjallisesti kyselylomakkeiden avulla tai haastatteleamalla (LIITE 1) ja osalle toiminnallisten menetelmien avulla (LIITE 2). Kyselyyn vastasi 54 nuorta.

Toiminnallisista menetelmistä käytettiin jana-menetelmää, jossa nuoret liikkuvat kuvitteellisella janalla sen mukaan, mitä ajattelivat esitetystä väitteestä. Janalla sai asettua, mihin tahansa kohtaan. Janan toisessa päässä oli vaihtoehto täysin samaa mieltä ja toisessa päässä täysin eri mieltä. Jana –

menetelmällä saatujen tulosten mukaan kaikki jana – menetelmään osallistuneet nuoret kokivat, että heillä on melko paljon tai paljon ystäviä. Suurin osa nuorista koki olevansa elämäänsä tyytyväisiä ja loput olivat melko tyytyväisiä. Pientä muutosta elämäänsä kaipasi hieman yli puolet nuorista. Suurinta osaa nuorista tulevaisuus huolestutti jonkin verran ja vain muutamaa tulevaisuus ei huolestuttanut lainkaan. Nuorista suurin osa ei kokenut tarvitsevansa tukea tulevaisuuden suunnittelussa.

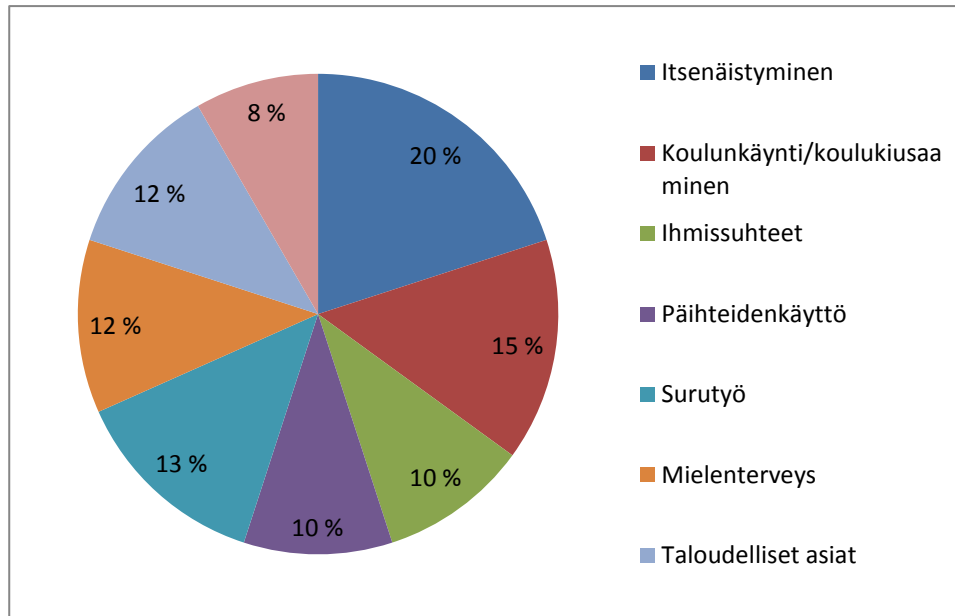
Kirjallisten kyselylomakkeiden ja haastattelujen avulla saatujen tulosten mukaan suurimmat tuen tarpeet nuorilla liittyivät koulukiusaamiseen ja kotoa pois muuttamiseen. Itsenäistyminen ja kotoa pois muuttaminen ovat nuorille isoja muutoksia elämässä, joihin he kokevat kaipaavansa tukea. Nuorten ja työntekijöiden kanssa keskusteltaessa nousi esille se, että nuorille kaivattaisiin asuntolatoimintaa, joka olisi tuettua ja valvottua. Asuntolassa tulisi olla asuntolanvalvoja, joka neuvoisi ja avustaisi nuoria omilleen muuttamisessa sekä asioiden hoitamisessa. Koulukiusaaminen oli asia, johon moni nuorista koki saaneensa liian vähän tukea tai se oli jätetty kokonaan käsittelemättä. Koulukiusaamisen vaikutukset voivat jatkua pitkälle elämään. Puuttumisen lisäksi on tärkeää käydä kiusaamista ja siitä syntyneitä ajatuksia läpi nuoren kanssa.

Kyselyyn vastanneet nuoret kokivat tarvitsevansa tukea surun ja menetyksen kohtaamiseen ja käsittelyyn. Uusea nuori oli kokenut läheisen menetyksen ja kaivannut siihen vertaistukea tai tukea ammattilaisilta. Nuorille on järjestetty kriisityötä, mutta viesti nuorilta ja vanhemmilta on, että suruun kaivataan pitkäkestoista tukea ja apua. Kyselyn vastauksista kävi ilmi, että nuoren suru voi syntyä muustakin kuin läheisen ihmisen kuolemasta, esimerkiksi lemmikin kuolemasta, vanhempien avioerosta, seurustelusuhteen päättymisestä, abortista tai keskenmenosta. Nuoren suru on tärkeää ottaa vakavasti. Nuorella ei ole vielä kokemusta menetyksistä, niiden käsittelystä ja niistä selviämisestä. Nuoren surun käsittelyyn ei riitä se, että todetaan surun kyllä helpottavan. asioita ensimmäistä kertaa kokeva nuori tarvitsee tuekseen turvallisen aikuisen, jonka kanssa etsiä keinoja surun aiheuttamien tunteiden käsittelyyn ja niistä selviämiseen.

Muita asioita, joihin nuoret kokivat tarvitsevansa tukea, olivat taloudelliset asiat, arjen hallinta, oma jaksaminen, mielenterveys, koulunkäynti ja ihmissuhteet. Nuoret kaipasivat tukea myös siihen, etteivät jää tyhjän päälle, koulun keskeyttämisen tai loppumisen jälkeen. Haastatteluissa nuoret nostivat esille sen, että kaikenlaiseen huolta herättävään käyttäytymiseen, esimerkiksi päihteiden käyttöön ja lintsaamiseen, pitäisi puuttua varhaisessa vaiheessa. Suurin osa kirjalliseen kyselyyn vastanneista nuorista ei maininnut tarvitsevansa tukea päihteettömyyteen. Ne nuoret, jotka kaipasivat tukea päihteiden

käyttöön liittyvissä asioissa, olisivat kaivanneet puuttumista päihteiden käyttöön jo varhaisemmassa vaiheessa.

Kuvio 1. Nuorten tuen tarpeet

3.2. Nuorten kokemukset hyvästä tuesta ja tulevaisuudessa huolestuttavat asiat

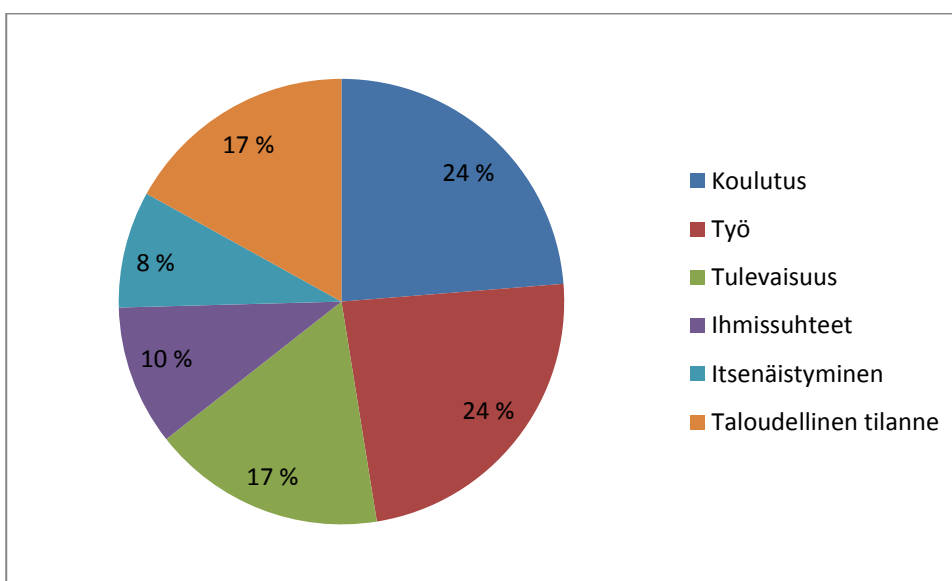
Nuoret kokivat saaneensa hyvää tukea sekä läheisiltään että ammattilaisilta, esimerkiksi päihdehuollosta, etsivästä nuorisotyöstä, perusnuorisotyöstä ja projektityöstä. Nuoret olivat saaneet hyvää tukea taloudelliseen tilanteeseensa, koulun loppuun käymiseen, opintojen valintaan, mielenterveys- ja päihdeasioihin sekä arjen hallintaan liittyviin asioihin. Osa nuorista koki niin ikään saaneensa hyvää tukea vapaa-ajan järjestämiseen sekä elämän sisällön etsimiseen.

Nuoret kokivat, että apua on hyvin tarjolla, mutta he eivät ole olleet valmiita ottamaan apua vastaan silloin, kun sitä on tarjottu. Osa nuorista koki, että tukea tai tietoa tuen tarjoajista ei ole helposti saatavilla. Nuorten kynnys tuen hakemiseen kasvoi, jos se vaati useamman paikan asiakkuutta tai käymistä useammassa paikassa. Nuoret toivoivat yhden luokun periaatetta, jotta samassa paikassa voisi hoitaa kerralla monia eri asioita.

Nuorten mielestä hyvää tukemista on kuunteleminen, tukeminen ja nuoren tsemppaaminen. Osa nuorista kaipasi rinnalla kulkijaa ja tukihenkilöä arjen asioihin. Nuoret kokivat, että hyvää tukemista on perehtyä nuoren koko elämäntilanteeseen. Nuorten mielestä hyvää tukemista on myös se, että tuki viedään nuoren luo eikä odoteta nuoren aina hakeutuvan työntekijän luo. Nuoret toivoivat, että heitä kohdellaan ihmisinä, ” *että tulee tunne siitä, että juuri minua halutaan auttaa*”. Nuoret kaipasivat enemmän paikkoja, joissa voisivat viettää aikaa sekä sisältöä elämäänsä ja mielekästä tekemistä, varsinkin jos olivat työttöminä. Nuoret kokivat, että päihteettömyyttä ja normaalin päivärytmin säilymistä tuki joku paikka, minne mennä. Nuoret toivoivat joustavuutta opintojen suorittamiseen, esimerkiksi mahdollisuutta suorittaa opinnot pääosin työn kautta ja näyttöinä. Työn kautta oppimista ja näyttöjen suorittamista nuoret kaipasivat varsinkin silloin, jos koulussa käyminen ja opiskelu tuntuivat haastavilta. Nuoret kokivat tuen, avun ja neuvonnan saamisen internetin kautta hyvänä tukimuotona mutta toivoivat, että verkossa palvelut olisivat helpommin löydettävissä ja keskitetty sellaisiin sivuihin, joita nuoret käyttävät, esimerkiksi Facebook. Kaikki nuoret eivät kuitenkaan käytä internetiä, joten tietojen palveluista pitää olla muualtakin saatavilla

Tällä hetkellä tai tulevaisuudessa nuoria eniten huolestuttava asia oli epävarmuus omasta tulevaisuudesta. Nuorilla ei ole suunnitelmia tulevaisuuden suhteen, tai tietoa siitä, mitä he haluaisivat tulevaisuudeltaan. Nuoria huolestutti myös oma jaksaminen, työn tai koulutuspaikan saaminen, itselle mieleisen ja sopivan työ- tai koulutuspaikan löytäminen sekä riittävän avun ja tuen saaminen. Jonkun verran nuoria huolestutti myös omilleen muuttaminen ja itsenäisesti pärjääminen.

Kuvio 2. Nuoria tulevaisuudessa huolestuttavat asiat

4. Aikuisten tulokset

4.1. Aikuisten tuen tarpeet

Kysely tehtiin 29–65 vuotiaalle aikuisille. Vastaajia oli 18 kappaletta. Kysely toteutettiin haastattelujen ja kyselylomakkeen avulla (LIITE 3). Vastaajat saivat valita, haluavatko vastata kyselyyn kirjallisesti vai haastattelussa. Kaikki vastaajat olivat päihde- tai mielenterveyshaittoja kokevia ihmisiä.

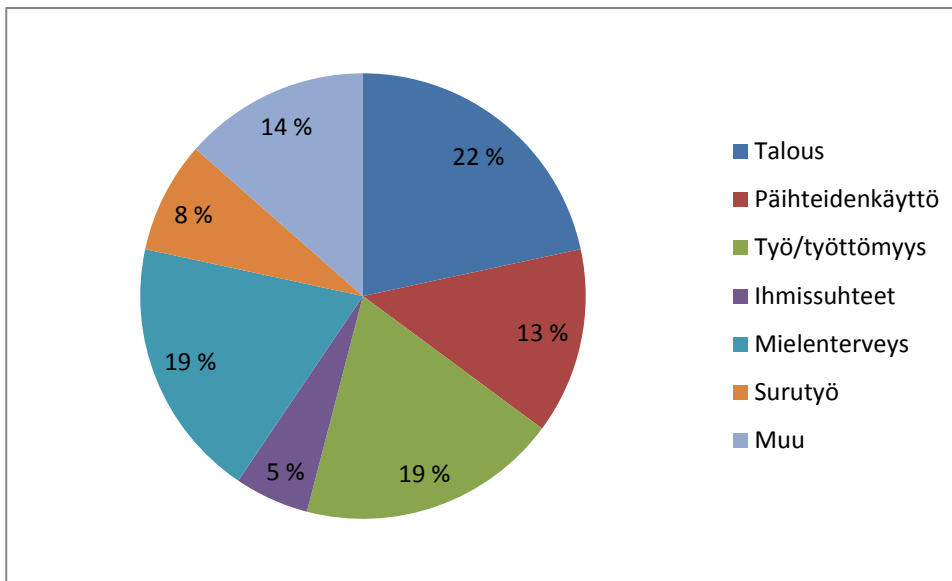
Aikuisikäisten vastauksissa nousi tämän hetkisten tuen tarpeiden lisäksi esiin myös aiemmin elämässä koettu tuen tarve. Koulukiusaaminen nousi esiin aikuisten vastauksissa, samoin kuin nuorten vastauksissa. Vastaajat kokivat, että olisivat tarvinneet ohjausta ja apua myös opiskeluun ja oman alan löytämiseen liittyen. Kyselyyn vastanneet aikuiset kaipasivat tällä hetkellä tukea talouteen, työhön/työttömyyteen, päihteisiin/raittiuteen ja mielenterveyteen liittyvissä asioissa.

Talous ja työllisyystilanne liittyivät vastauksissa pääsääntöisesti yhteen. Taustalla oli velkaantumisesta johtuvaa talouden epätasapainoa. Apua tai tukea kaivattiin talousasioiden hoitoon ja velkojen järjestelyyn sekä taloudellisen tilanteen parantamiseen. Jo nuorten tärkeäksi kokemaa mielekäs tekeminen ja sisältö päiviin nousivat esiin myös aikuisten vastauksissa. Eläkkeellä tai työttöminä olevat kaipasivat mielekästä työtoimintaa tuomaan sisältöä päiviin ja antamaan merkityksellisyyden ja tarpeellisuuden tunnetta elämään. Pitkän työuran jälkeen työttömäksi joutuminen on suuri elämänmuutos ja sen käsittelemiseen kaivattiin apua ja tukea. Työhön/työttömyyteen liittyvien asioiden hoitamiseen kaivattiin lisäksi selkeämpää ohjausta ja ihmisen kokonaistilanteen huomioimista.

Mielenterveydellisiin ongelmiin kaivattiin henkistä tukea ja keskusteluapua. Eräs haastatelluista toivoi myös, että saisi tavoitehakisempaa terapiaa ongelmien ratkaisemiseksi. Tuen tarvetta olivat aiheuttaneet myös läheisten ihmisten menetykset, ihmissuhteisiin liittyvät asiat ja erotilanteet. Kriisiavun tarve nousi esiin kahdessa vastauksessa ja koettiin, että sitä ei ole tarjolla tarpeeksi tai lainkaan. Useat haastatelluista kaipasivat elämäänsä tukihenkilöä tai lisää vertaistukea. Tukihenkilöä kaivattiin esimerkiksi harrastuskaveriksi ja vapaa-ajan viettoon. Kyselyyn vastanneet aikuiset kaipasivat tukea myös päihteistä irti pääsemiseen tai niiden käytön vähentämiseen. Vastaajat kaipasivat lisää katkopaikkoja ja katkojaksojen ajallista pidentämistä. Näiden lisäksi katkojen toivottiin olevan erillisissä yksiköissä eikä esimerkiksi psykiatrian osastojen yhteydessä. Vastauksissa kävi ilmi, että katkon jälkeen tarvitaan nopeasti toimivia ja riittävän laajoja tukiverkkoja raittiuden tukemiseen.

Kuvio 3. Aikuisikäisten tuen tarpeet

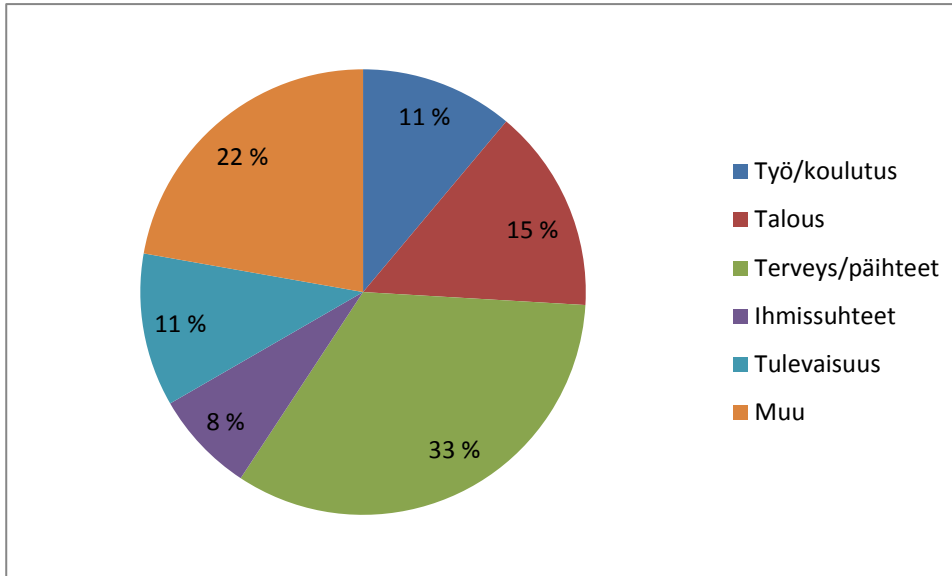
4.2. Aikuisten kokemukset hyvästä tuesta ja tulevaisuudessa huolestuttavat asiat

Kyselyyn vastanneet kokivat hyväksi ammatilaisilta saadun tuen sekä vertaistuen. Erilaiset vertaisryhmät koettiin hyvinä ja niitä kaivattiin lisää. Vastajaat kaipasivat erityisesti lisää sellaista ryhmätoimintaa, joka on neutraalia eikä leimaa kävijää. Ammatilaisista hyvinä tuen antajina esiin nousivat sosiaalitoimi sekä mielensterveys- ja terveystalvet. Kolmannen sektorin toimijat mainittiin hyvinä kuuntelijoina, tukijoina ja auttajina. Kolmatta sektoria nostettiin esiin myös taloudellisenä tukijana, koska monissa paikoissa on mahdollisuus edulliseen arkiruokailuun ja ruoka-avustuksiin. Yhden vastaajan kohdalla hyvänä oli koettu työnantajatahon suorittama hoitoonohjaus. Lisäksi mainittiin, että hyvin toimivat ja riittävän laajat yhteistyöverkostot tarjoavat paljon apua. Matalankynnyksen paikat koettiin tärkeiksi arkirytmien ylläpitäjinä, mielekkään tekemisen tarjoajina ja itsetunnon kohottajina. Harrastukset koettiin itsehoidollisina tapoina tukea omaa jaksamistaan.

Lähempänä kolmeakymmentä olevien henkilöiden kohdalla tällä hetkellä tai tulevaisuudessa huolestuttavat asiat vastasivat osittain nuorten huolen aiheita eli opiskelupaikan saamista, työpaikan löytämistä ja opintojen loppuun saattamista. Yli 30-vuotiaiden haastatteluissa ja kyselyissä tulevaisuutta koskevat pohdinnat liittyivät omaan terveyteen ja kotona pärjäämiseen, fyysiseen kuntoon ja sairasteluun liittyviin asioihin. Tulevaisuudessa huolestutti vanhempien ikääntyminen tai omien lasten elämäntilanne. Myöhemmällä iällä työttömäksi jääneitä huolestuttivat taloudelliset asiat, kun taas hieman nuorempia tai lähes aina työttöminä olleita tämä seikka ei huolestuttanut niin paljon. Osa selitti asiaa

sillä, että he ovat tottuneet nuukuuteen ja elämään pienillä tuloilla. Myös jatkuva epävarmuudessa elämisen tunne, ihmissuhteet ja kuivilla pysyminen huolestuttivat vastaajia.

Kuvio 4. Aikuisikäisiä tulevaisuudessa huolestuttavat asiat

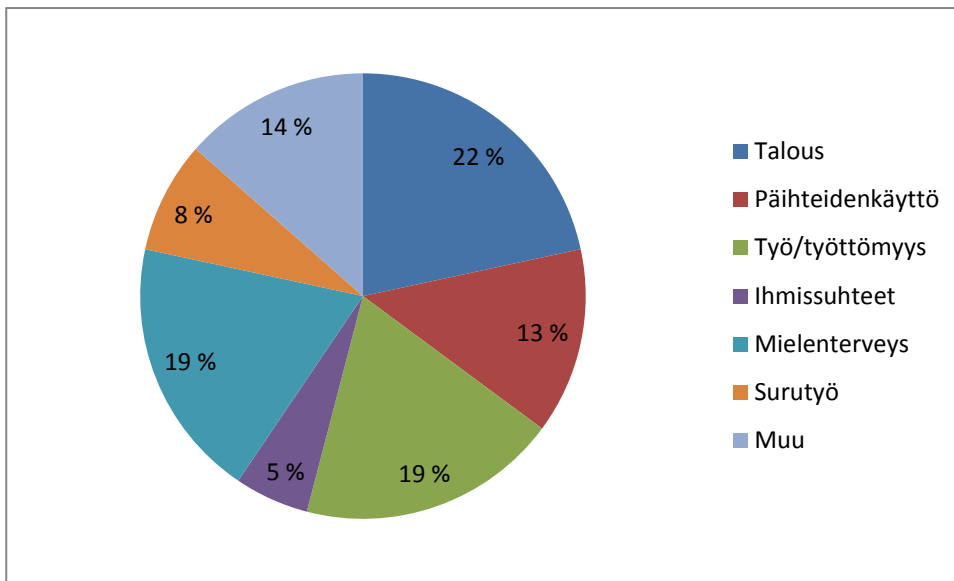

5. Yli 65-vuotiaiden tulokset

Yli 65-vuotiaiden tuen tarpeita, kokemuksia hyvästä tuesta ja nyt tai tulevaisuudessa huolestuttavia asioita kartoitettiin haastatteluilla (LIITE 3). Vastauksia saatiin 10 kappaletta.

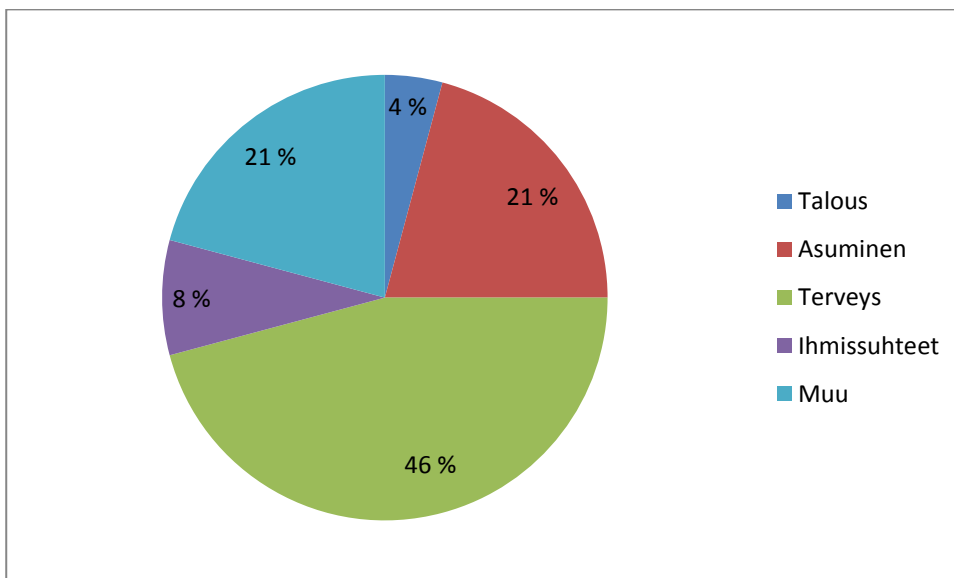
Yli 65-vuotiaat kaipasivat tukea muistiongelmiin, univaikeuksiin, menetysten kohtaamiseen, asunnon hankintaan ja parisuhteeseen liittyviin asioihin. Kaikki haastatellut olivat saaneet hyvää tukea läheisiltään. Hyväksi oli koettu myös vertaistuki sekä ammattilaisilta saatu tuki etenkin terveyteen liittyvissä asioissa. Yli 65-vuotiaiden kohdalla hyvä apu oli monesti hyvin konkreettista apua; siivousta, pihatöitä, kodinhoidollisia asioita, kuljetus- ja asiointiapua.

Kuvio 5. Yli 65-vuotaiden tuen tarpeet

Tulevaisuudessa yli 65-vuotiaita huolestuttivat oma jaksaminen, ihmissuhteet, oman terveyden ja muistin heikkeneminen sekä omassa kodissa pärjääminen terveyden heikentyessä. Huolena oli myös se, saako apua sitten kun sitä tarvitsee ja onko sitä varaa hankkia.

Kuvio 6. Yli 65-vuotiaita tulevaisuudessa huolestuttavat asiat

6. Vanhempien tulokset

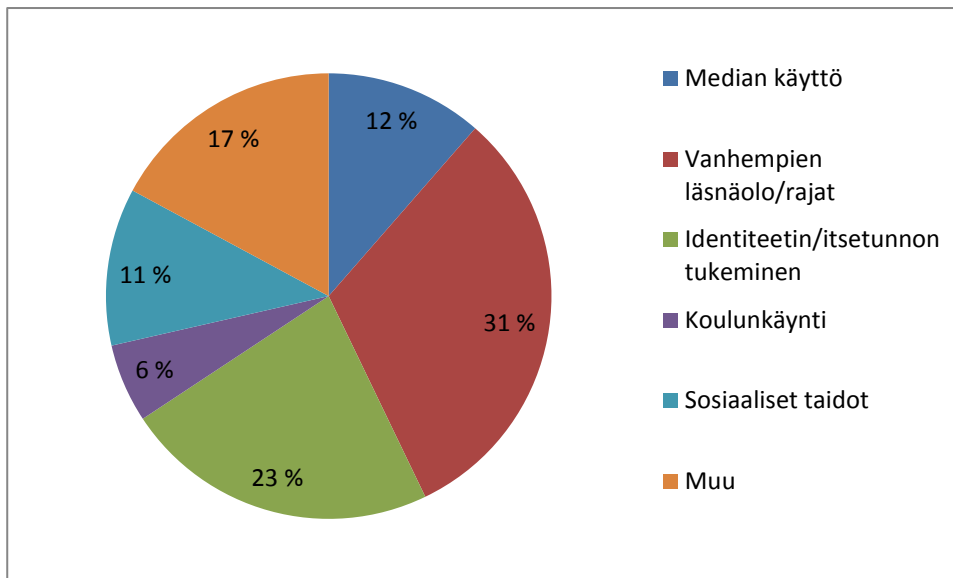
Vanhempien näkökulmaa tuen tarpeisiin ja huolenaiheisiin kartoitettiin kirjallisesti (LIITE 4). Vastauksia saatiin 12 kappaletta.

Vanhemmat kaipasivat tukea varhaiseen puuttumiseen, kun huoli lapsesta tai nuoresta herää. Tukea kaivattiin myös nuorten terveyteen ja median käyttöön liittyvissä asioissa. Lisäksi kaivattiin tietoa nuorisokulttuureista sekä nuorten keskuudessa pinnalla olevista ilmiöistä. Vanhemmat kaipasivat lisää vanhempien välistä keskustelua, yhteisistä pelisäännöistä sopimista, yhteisöllisyyttä, yhdessä tekemistä ja avointa keskustelua asioista. Myös lastenhoitoavun tarve mainittiin kaivattuna tukena.

Vanhemmat kokivat saaneensa hyvää tukea läheisiltään sekä ammattilaisilta, esimerkiksi lastenneuvolasta, perheneuvolasta, terveydenhuollosta, päiväkodista ja koulusta. Samanikäisten lasten vanhemmilta saatu vertaistuki sekä erilaiset perhekerhot koettiin hyvinä. Yleisen ja avoimen keskustelun koettiin olevan vanhemmuutta tukeva asia. Erilaiset oppaat, joita oli saatu esimerkiksi neuvolasta, mainittiin hyvinä tiedonlähteinä.

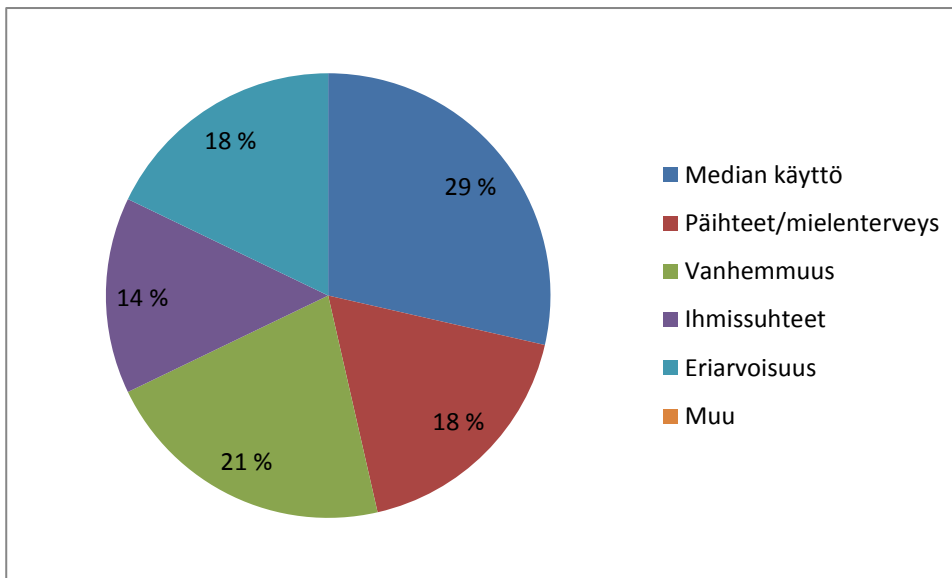
Vanhemmat kokivat lasten ja nuorten tarvitsevan rajoja ja vanhempien läsnäoloa arjessa, ohjausta median käyttöön ja siihen, että he oppivat suhtautumaan kriittisesti internetistä löytämiinsä asioihin. Vanhemmat myös kokivat nuorten tarvitsevan tukea terveen itsetunnon rakentamiseen ja vahvistamiseen. Tukea kaivattiin oppimisen vaikeuksiin ja yleisesti oppimisen tueksi toivottiin lisää kodin ja koulun yhteistyötä. Lisäksi lasten ja nuorten koettiin tarvitsevan tukea tunteiden tunnistamiseen ja käsittelyyn, muiden kunnioittamiseen sekä päihitteettömyyteen.

Kuvio 7. Asioita, joihin vanhemmat kokevat nuorten tarvitsevan tukea.

Kyselyyn vastanneita vanhempia huolestutti nyt tai tulevaisuudessa lasten ja nuorten lisääntynyt sosiaalisen median käyttö ja ruudun äärellä vietetty aika. Vanhemmat kokivat, että pelit ja internet vievät suuren osan lasten ja nuorten ajasta ja ovat pois perheen ja kavereiden kanssa vietetystä ajasta. Vanhemmat olivat huolissaan myös nuorten päihteiden käytöstä ja kaipasivat tietoa siitä, mitä päihteitä nuorten keskuudessa liikkuu, mitä nuoret käyttävät ja kuinka käytön tunnistaa. Vanhempia huolestutti toisten vanhempien puutteellinen taito asettaa rajoja ja olla vanhempia. Tässä kohtaa mainittiin myös huoli siitä, että osa vanhemmista ei tiedosta oman päihteidenkäyttönsä vaikutuksia lapsiinsa. Tälle asialle toivottiin lisää näkyvyyttä. Lisäksi vanhemmat olivat huolissaan koulu- ja nettikiusaamisesta, lasten ja nuorten yksinäisyydestä ja syrjäytymisestä sekä eriarvoistumisesta. Huolenaiheina mainittiin myös koulujen jatkuvat säästöt, suuret luokkakoot, opettajien jaksaminen ja ammattitaito sekä nuorten muuttuneet asenteet koulunkäyntiä kohtaan. Nuoret eivät viitsi ponnistella oppiakseen tai saadakseen hyviä tuloksia vaan kaikki pitäisi saada vaivaa näkemättä ja ilmaiseksi. Huolenaiheiksi oli nostettu lisäksi lasten ja nuorten ulkoilun väheneminen, moraalien oheneminen, oikeanlaisen ja oikea-aikaisen tuen saaminen, silloin kun sitä tarvitsee sekä liian suurten paineiden asettaminen lapsille ja nuorille.

Kuvio 8. Vanhempien huolenaiheita

7. Yhteenveto

Voimakas-projektissa ja Pelituki – hankkeessa keväällä 2014 olleet opiskelijat tekivät selvitystä eri-ikäisten ihmisten tuen tarpeista, kokemuksista hyvästä tuesta sekä tulevaisuudessa huolestuttavista asioista. Selvitys toteutettiin kyselylomakkeilla, haastatteluilla ja toiminnallisilla menetelmillä. Selvityksen tulokset jaettiin neljään ryhmään; nuoret, aikuisikäiset, yli 65-vuotiaat sekä lasten ja nuorten vanhemmat.

Kyselyyn vastanneet nuoret kokivat tarvitsevansa eniten tukea surutyöhön, muuttaessaan ensimmäistä kertaa omilleen sekä koulunkäyntiin. Kyselyyn vastanneet nuoret ja vanhemmat kokivat, että pitkäkestoista tukea ja apua ei ole tarjolla nuoren kohdatessa surua. Nuoret myös nostivat esille sen, että suru voi syntyä muustakin kuin läheisen ihmisen menettämisestä, esimerkiksi seurustelusuhteen päättymisestä tai vanhempien avioerosta. Nuoren suru on aina otettava tosissaan, vaikka surun aiheuttaja olisi aikuisen näkökulmasta hyvin vähäinen, esimerkiksi muutaman viikon mittaisen seurustelusuhteen katkeaminen. Asioita ensimmäistä kertaa kokeva nuori tarvitsee aikuisen tukea surun ja sen aiheuttamien tunteiden käsittelyyn.

Omilleen ja usein uudelle paikkakunnalle muuttaminen ja hyvin konkreettinen irtautuminen vanhemmista pelottaa useimpia nuoria ja aiheuttaa surua tutusta ja turvallisesta luopumisesta sekä epävarmuutta omasta pärjäämisestä. Tulevaisuuden epävarmuus sekä näköalattomuus huolestuttavat nuoria. Itseä kiinnostavan alan tai itselle merkityksellisen tekemisen löytäminen eivät ole itsestäänselvyksiä. Nuoria huolestuttaa, löytävätkö he tulevaisuudessa sellaisen alan, jolla viihtyvät ja

työn, jossa jaksavat. Kyselyyn vastanneet nuoret itse nostivat yhdeksi suurimmista tuen tarpeen hetkistä koulukiusaamisen ja erityisesti kiusaamisesta aiheutuneiden tunteiden käsittelyn tarpeellisuuden. Nuoret kokevat, että kiusaamiseen kyllä puututaan, mutta mahdollisuutta sen herättämien tunteiden ja ajatusten käsittelyyn ei ole.

Nuoret toivat esille sen, että kaikkeen huolta herättävään käyttäytymiseen pitäisi puuttua hyvin varhaisessa vaiheessa. Tällaista käyttäytymistä on nuorten mielestä esimerkiksi lintsaaminen koulusta ja päihteiden käyttö. Haasteena huolestuttavaan käyttäytymiseen puuttumiseen on nuorten esiin nostama vaikeus ottaa apua vastaan. Monet nuoret ovat vasta jälkeinpäin huomanneet tilanteita, jolloin apua tai tukea olisi kannattanut pyytää tai, joissa tarjottuun apuun tai tukeen olisi kannattanut tarttua. Nuorten kynnyks hakea apua kasvaa, jos sitä joutuu hakemaan useasta eri paikasta.

Aikuisikäisten tuen tarpeet olivat osittain samoja nuorten tuen tarpeiden kanssa. Moni kyselyyn vastannut 29–64-vuotias toi esille sen, että olisi aikaisemmassa elämänvaiheessaan kaivannut tukea koulukiusaamiseen sekä opiskeluun liittyviin asioihin. Tällä hetkellä kyselyyn vastanneet aikuisikäiset kaipasivat tukea talouteen, työhön, päihteisiin ja mielenterveyteen liittyviin asioihin. Kaikissa ikäryhmissä kaivattiin mielekästä tekemistä ja sisältöä päiviin, jotta voisi tuntea itsensä tarpeelliseksi ja merkitykselliseksi. Yli 65-vuotiaiden tuen tarpeissa ja tulevaisuuden huolenaiheissa nousivat esille omaan ja puolison terveyteen liittyvät asiat sekä omassa kodissa pärjääminen terveyden heikentyessä.

Lasten ja nuorten vanhemmat kaipasivat lisää tietoa ja tukea lasten ja nuorten median käyttöön sekä terveyteen liittyvissä asioissa. Vanhemmat olivat huolissaan nuorten päihteiden käytöstä ja kaipasivat tietoa nuorten keskuudessa pinnalla olevista ilmiöistä sekä siitä, mitä päihteitä nuorten keskuudessa liikkuu. Vanhemmat nostivat esille vanhempien läsnäolon ja rajojen asettamisen tärkeyttä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa sekä koulun ja kodin yhteistyön lisäämistä lasten ja nuorten koulunkäynnin tukemisessa. Vanhemmat itse olivat saaneet hyvää tukea toisilta samanikäisten lasten vanhemmilta ja kaipasivat edelleen lisää keskustelua, avoimuutta ja yhteisistä rajoista sopimista vanhempien kesken.

Kaikki kyselyyn vastanneet nostivat esille sen, että hyvä tuki on kuuntelemista, rinnalla kulkemista, läsnäoloa ja auttamista arjen asioissa. Erityisesti vertaistuki koettiin hyväksi tuen muodoksi.

Ammattilaisilta kyselyyn vastanneet toivoivat tietoa tarjolla olevista tukimuodoista ja palveluista sekä palveluiden helppoa saatavuutta ja oikea-aikaisuutta silloin, kun tuen tarpeita ilmenee. Lisäksi toivottiin ihmisen ja tämän elämäntilanteen kokonaisvaltaista huomioimista sekä avun ja tuen pitkäkestoisuutta.

Liitteet

LIITE 1: KYSYMYKSET NUORILLE

Millaiseen elämäntilanteeseesi olet kaivannut eniten tukea tai apua?

Millaista hyvää tukea olet saanut? Mikä on mielestäsi hyvää nuoren tukemista?

Mitkä asiat sinua huolettavat tällä hetkellä tai tulevaisuudessa?

LIITE 2. KYSYMYSRUNKO NUORTEN HAASTATTELUUN JA JANA – MENETELMÄN KUVAAUS

Nuorilta kartoitetaan haastatellen seuraavia kysymyksiä, haastattelija kirjaa vastaukset ylös.

1. Mitkä asiat heitä huolettavat omassa elämässään nyt tai tulevaisuudessa?
2. Millaista tukea he kaipaavat? Keneltä?
3. Millainen on hyvää tukea?

JANATYÖSKENTELY: Kuvitellaan luokkaan jana, jonka toisessa päässä on ”täysin samaa mieltä” ja toisessa päässä ”täysin eri mieltä”. Kerrotaan väittämiä, joiden mukaan nuoret voivat itse määritellä paikkansa janalla sen mukaan sopiiko se häneen vai ei ja jos sopii niin minkä verran.

VÄITTÄMÄT:

1. Minulla on ystäviä
2. Olen tyytyväinen elämääni
3. Kaipaan muutosta elämääni
4. Tulevaisuus huolestuttaa minua
5. Kaipaisin apua tulevaisuudensuunnitelmien tekemiseen

LIITE 3. KYSYMYKSET AIKUISILLE JA YLI 65 -VUOTIAILLE

Ikä: _____

Mihin asioihin olet kaivannut tukea elämässäsi ja missä elämänvaiheessa?

Millaista hyvää tukea olet saanut elämäsi aikana?

Mitkä asiat sinua huolettavat tällä hetkellä tai tulevaisuudessa?

LIITE 4. KYSELY VANHEMMUUTEEN LIITTYVÄSTÄ TUEN TARPEESTA JA HUOLEN AIHEISTA

Vastaajan sukupuoli: mies nainen

Oman lapsen/nuoren ikä: _____

- Millaista tukea kaipaisit vanhemmuuteen?

- Millaista hyvää tukea tai apua olet joskus saanut vanhemmuuteen?

- Millaista tukea lapset/nuoret tarvitsevat nykyaikana?

- Mitkä asiat huolettavat tai mietityttävät lapsiin/nuoriin ja heidän elämäänsä/maailmaansa liittyen? Millaisia teemoja haluaisit nostaa esiin ja keskusteluun?
